

Előfizetési ár:

Videken: Helyi: Évesre 2 f. 50 kr. Félévesre 2 f. 24 kr.
Félre 1 f. 5 f. 40 kr. Félre 1 f. 4 f. 48 kr.
Eladás egyes számonként nincs.

HETILAP.

Az iparvilág, tudomány, művészet és szépirodalom köréből.

E lap szellemi és anyagi ügyeit illető minden levél a SZERKESZTŐSÉG-hez czímezendő.

Bérmegtelen leveleket csupán rendes levelezőinknél fogadjunk el.
Kéziratokat nem küldünk vissza.

Megjelen a lap jelen ivnyi alakjában minden szerdán és szombaton délelőtt.

Tartalom:

Képek a mezei életből. V. *Agricola*. — Jegyzetok növényzetünk történetéhez. Fűvészetünk irodalma. — Hidak a Dunán. — Rabszolgavásár — A vivőmester. Sz. Gy. — Hírűzér. — Tárca. — Hirdetések.

Képek a mezei életből. *)

V.

Olvastatók-e a könyvek könyvéből: olyan a test mint a fű, s szépsége mint a mezei virág. Lehetlen, hogy a széncsinalásnak, a mezei élet az egyik legregényesebb oldalának képét akarván adni, ama kedves hasonlatot föl ne emlitsen.

Kedves vagy te a mezőnek jámbor embere előtt a vizsgálatának és hitnek könyve! Nagy szerencsétlenségek közepette igédben keres enyhületet a nyomorgató nép. Midőn catastropháknak menyünk elébe, midőn államok onlanak össze s ezredéves polgári intézvények, átokra fakad, szitkokat szór az aajak; de az első kitérés után magába száll a szív, a hit és remény ölere veti magát a háborgó indulat — ismét bizik, ismét él a keresztényérelmü lélek! Kedves vagy te a mezőnek jámbor emberénél hitnek és reménynek könyve!

A mező az istennek ékes virágos kertje, legszebb virágtáblája a rét. Kertész a természet, a dús ismeretű, gondos örök ifju leány. Ő tette a havasokra a fenyveseket, tetőkre a pujaenyőket; ő helyezte rengetegbe a tölgyeseket és bukkókat, kertekbe a szelidebb gyümölcsfákat, rétekre a fűvet és virágokat; ő élte a gyökereiket tápláló nedvvel, frissítő napugárral, termékenyítő esővel; ő tisztítja meg szélvészszel és viharral a léget s vesztli el fagy és dér által a növényvilág ezer elenségét.

Szép az erdők sötét smaragdözdje, szép a gyümölcsfáknak tarka virágtengere, legszebb a rét, ezer fünek millió virágnak termő melegágya.

Itt lakik a fű és pacsirta, itt a harizs és seregély; sásai közt tanyáz a gólya, e messé életü állata a magyar földnek; itt lappang a vadrózsa és lúd, itt a darvak költözékény népe. Miért nem vagyunk mi is olyan mint ti, boldog szárnyasok! hogy keltnék útra merre szelidebb a lég, hol nem oly nyomó a napnak terhe! Miért szeretjük mi ugy e kis hazát?!

A berkek füvei közt énekli csaltogó dalát a fűmüle, itt bűg a vadgalamb és gerlice, itt sir az est szürkületében a fekete rigó. Ezek tanítják dalolni a költőt, szeretni a leánykát, kétségbeesni a szerencsétlent.

Itt, e réteken gyűl össze, midőn bujdosni készül a megázott földnek páragóze, ide me-reng az ég millió csillagainak virágszerelmes lelke; itt ez illatok téreken lakik éjente árny és sötét, itt rejtőzködik a harmat gyémánt-folyadéka.

Eljő a nap, végig tekint magas utjáról égi szemcivel a réteken, felcsókolja a virágok harmatát, belé hal a fűvek tarka szövedékébe s alig tud megválni a színek e szépségétől, az illatok e kéjes gyönyörtől.

* Lásd Hetilap 59. szám.

Alá száll égi pályájáról a hold, halvány arccsal, minő a menyegzőre készülő leány, virágit közt és füveiben a réteknak fölkeresi szerelmes pásztorát, s olt kejeleg vele, míg a vacsora-csillag nyugadóra száll.

Előlopózik hegyek megül a hajnal, rendre csókolja millió virágait, tele tölti kelyhőket mézzel és szerelemmel: a méhek és új teremtés számára.

Átleng téreken a korány szellője kiséretében a kellő nap sugarainak, elfújja a himek porát, lerakja a nőkegyekbe és a teremtés foly mint ezer évvel ezelőtt és ezerrel ezután.

Mikor zöldültél ki legelsőben a rétek gyönyörűségén rónája? Ki hintette el millió szívednek s virágnak magvát? Ki tudná megszámitni végtelen sokaságát teremtményidnek? Jussien és Linné korukban megkísértették volt; de a mathesis még nem nyomta rájuk pecsétjét. Ők elhaltak, de a te munkásságod örökleg foly: idomítás, változtatás, teremtés az idők végéig!

És mikor fogsz utoljára kizöldülni te istennek szép virágos kertje? Ezer év elteltik, ezer nem! mondja a korlátolt elméjű földész — milliókról ábrándozik az erejét túlbecsülő bölc. Én leborulok nagyságod előtt oh isten! gyönyörködöm szépségeidben, o természet! s hitben és jötellekben keresek menedéket ily lélekgyöttrő gondolatok elől.

Szenvedő egészségem nem rég egyideig városra kényszerite. A mint üdülni kezdék, siettem ki jóságomba. Egy tágas völgyen, roppant rétségeken vitt át utam. Soha ez illatot, e kedves szellőt, ez élettel erővel terhelt atmospherát nem felejttem. Itt gyógyulok én meg — mondám; ez az én igazi patikám. A mezei élet egyszerű gyönyöreiről, lége balzsamos erejéről nincs fogalmad, míg csak a városit ismered. Menj ki a mezőbe, a búzák közé, a virágzó szőlőhegyekbe, a rétekre és kaszálókra; nézd ha azonnal könnyebben nem lélekzelsz, ha nem tágasul melled ürege, ha nem vagy frissebb, vidámabb, láthatóan egészségesebb! Ily helyeken kellett lakoznia egy Hypokratesnek meg Hahnemannnak, ily helyeken voltak a görögök isteni gyógyvizei, maga a Lethé-folyam is!...

Mikor a nap oly egyenesen jár földünk iránt mint egy szép ifju levente, azt szokták mondani: jó sz. János napja, közeledik a kaszálás ideje. A lelkeszek, tapasztalt éltés asz-szonyok és gyógyszerészek már begyűjtötték a rétekről, kaszálókról gyógyfüveiket: csomónként felaggatva vannak azok és kiszáritva, mindenik az ő természete szerint. A jó gazdasszony elegendő köményt szedett, úrmöt is jelölt ki maga számára, valamint mustár-fűvet is. A két kapálás ideje eltelt. A sárguló búzalkaszok sietésre intik a gazdát; csak ujhaldat vár az, szerzi, vereti, készíti kaszáit, gyűjti a kaszásokat, s mire felcsattan vagy — a mint hosszas eső után szokjuk mondani — kimosdik, neki türkőzik az idő, hasadó hajnalok már a réteket a kaszasok száz kisebb nagyobb csoportjai borítják.

Hallottátok-e minő hangot ad a kasza midőn fenkövezik, midőn tiz, husz, söt negyven ötvennek hangja összecseng? látátok-e, midőn tiz tizenöt kaszás apró kalapáccsal

Hirdetések és magánvíták:

Hirdetések és magánvítákhoz minden ízbeni felkérésre négy hasábos gar-béltatásnál még 10 pkr. mond sora 3 p. kr., a bélyegdíj számítandó.

kis állóken sűrű kopogások közt veri a kaszák egy részét, más része előtt pedig hersege a fű szakadtában, hull a harmat az eső fűszálakkal, ide s tova repdes a szakadó virágkelyhekbe kikazlatott méhecske s fiai mellől vagy tojasáról fölrebben az elszenderült fű? Mint cseveg egyik félörvendve s féljedtében tova szállván s mint gyűjti össze fiai a közel álló fűbokorról! mint siratja ott hagyott fészket és tojásait a másik! E kis fekete állatok mint az egerek ugy nyüzögnek a fű között s sietve tartnak arra felé, merről anyok hívogató szavát hallják. A kaszasok után iramodnak, de a gazda tiltó szót emel a fűtáposis ellen, s a kis ártatlanok szerencsésen anyjokhoz menekülnek.

Pár nap alatt rendekben látod a völgyek és rónák fűvét. Fejéren nyulnak el azok hol koczás hol hosszudak alakban, hol szikszákosan ki a hegynek, le a völgybe, át meg át a bércek ormainak. Néhol eltértegetik a rendeket könnyebb szárazítás végett. Az első nap hősége már láthatóan megfogyasztotta a zöld fűszálakat, virágaik elhervadtak még mielőtt az éj rá hintette oszlató harmatát. A második még tovább viszi a száradást; jó a forgatás: kicsinye nagyja, örege ifja a népnek, uraság és lelkész, gazda gazdasszony, urasok és kisasszonyok, ez egyszer mindenki munkára megy. A széncsinalás egyenlőség innee: személykülönbség nélkül menni kell ilyenkor mindennek, ki jóra való ember, a mezőre. A széncsinalás könnyű, kellemes, házast halasztást nem szenvedő része a gazdasságnak. A leggyönyörűbb kezek nem átalják megfogni egy csinos könnyű villa, egy takaros készületű gereblye nyelét.

Szinte örvendezni látszik a mező szépséges népének! Mások csak szegény, munkásokhoz illő egyszerű öltönyt, naptól barnult arczokat lát pázsintos ölen, most gyönyörű fejr bőrt, csinos hajzatú nőket és leányokat, kiknek lobogó kötőseikkel eltelik a rét, patyolatfejjérségükbe bele hal a néző szemé, főkötőjük és kőtenyök szalagjaival játékat úz a lengő szél, fejr rizskalappajaik alól mondhatlan kecsesül néz ki a hőségől fölgyult arcz.

A széncsinalást más szóval virággyűjtésnek lehetne mondani. S virágokkal még ha hervadók is, ugyan ki ne foglalkoznék szívesen?

Ismerek vidékünkön főrangú gazdát, kinek tiz husz pár villája, gereblyéje van; hegyeik, ágaik töve és nyelők töve bádoggal és rézzel borítvák; mint bár minő gazdai szerzemra, oly nagy gond van rájuk fordítva. Midőn széncsinalás van, báró és báróné elől mennek, utána az összes cselédség! Van is ám aztán kényelem és gazdagság, van rang és igazi tekintet — a vagyon és jóllet imponant tekintete!

Ha valaki virágkertetnek hirdelné aratását, ki ne sietne e gyönyörteljes munkára? Hát nem ilyen virágos kertje-e a természetnek a rétek és kaszálók? Nem merő virág-e nagy része annak, mit mi szénának nevezünk? Bizonyára az!

A nap égetőn süt, a forgatást gyűjtés váltja fel, ezt gereblyélés követi: mint a felhő ugy áll a boglya a réteken, tetőjéken csókák és seregélyek, egynek másnak árnyékában pihenő leányok s enyelgő legények és

urfiak! A második termés már megindult; mintha géppel nyírták volna el, úgy tűnik fel az egyenlő tetejű sarjunövés sárgás-zöldben, bujakövéren. Egy két napig még fölni hagyja boglyait a jó gazda, s akkor a hordás kezdődik. Viradtig már megy haza a rakott szekér, terhe a földet éri, mintha egy-egy kizlat vinne, úgy meg van rakva némelyik; a barom még kevélyen lépik terhe előtt, mintha tudná hogy maga számára takarít. Nebány nap alatt csűrökben, udvarokban és csűrkeretekben van a téli takarmány. Ez a rétnök és virágainak sorsa; ilyen a halandónak is földi rendeltetése.

Ez évbenis megtermé földjeidet, o mező, meghozád virágaidat, rétek kies rónája! A gazda szemé gyönyörrel nézte zöld bársonyodat, lelke hálára buzdult az iránt, ki maggal hintette be a föld felszínét, esővel áztatta kebelét,

Agricola.

Jegyzetek növényzetünk történetéhez.

I.
Füvészetünk irodalma.

Erdélyi természetvilága Európa leggazdagabbjai közé tartozik. Vagy is, mint Gerando magát e tárgyban kifejezte: „Erdély abban különbözik Európa több tartományaitól, hogy mindeniktől bír valamit és mindenikre emlékeztet.” S mégis állatainkról még mit sem adtak ki; ásványainkat most kezdi Akner kiadni; Floránk kiadása pedig megszakadt.

Mindjárt száz éve, hogy Mária Theresia egy erdélyi Flora alapját meg kívánta vettetni: és bételik a század, s a kérdés oldatlan marad. Már 1773-ban megtette vala említett fejedelmünk rendelkezését, miszerint az orvosi füvek összeírassanak, s összeírása kinyomatassék, hogy gazdag növényzetünket a belső külföld igénybe vehesse: de biz a csak papíron maradt.

Tán ez eszmét kívánta volna létesíteni Benkő Józsefünk, midőn 178^{1/2}-ben egy Flora Transilvanica megírására, ha bizonyos évvált nyerend, a felség előtt késznek nyilatkozott; de II József e tárgyat már hidegben vette, s kívánása nem teljesített.

Mi akkor elmulasztott, azt 181^{0/1}-ben az ország rendei akarák helyreütni. Tudták, mikép Szigierius Péter, szebeni gyógyszerésznél készen áll Erdélyi Florája; értekezletet kezdettek tehát vele, ki 50 frtjával 10 előfizetőt kívánt, s e mellett a megkívánt utazásra előfogatot. A rendek az előfogatot megszavazták, az előfizetést pedig a gyógyszerészekkel kívánták volna fejeztetni. De a lett következménye, hogy Sigerius 1812 sept. 22-kén bejelenti, mikép alig van öt előfizetője, s magát a kiadástól fölmentelni kérte. És fölmentetett.**)

Az így tönkra ment vállalkozni akarások után, dr. Baumgarten, gyakorló orvosunk kísérté meg a pályát; s néhány évvel később Floráját, latin nyelven, Bécsben nyomtatni kezdé; de az első kötetten túl ő sem vihete, s így a több kötet kéziratban maradt. Folytatása kiadását a szebeni honbúvárlati társulat szándékozik létesíteni, s további nyomtatását 1844-ben a szebeni gyűlés kimondá.**) De még nem teljesült.

Ily szomorú pangásban sinlik füvészetünk irodalma. Pedig füvészeink most sem hiányzanak.**) Az újabb időben, Brassai Samu, tanár, volt az, kitől a haza egy magyar nyelven írt Florát várható volt. de érdemes hazánkia kiszakadt hazájából; s Pesten Ko-

*) Gerando La Transilvanie I. 2. Cap.

**) Az erdélyi múzeum ügyében. Kovács Istv. Kolozsvárt 1842. 29. l.

***) Hon és Külföld 1844. 56. sz.

****) Milyenek: Erősei József, Rt Tordamegye Floráját már kiadta; Czecz Antal, ki Erdély északi felét, Radna táját folytonosan tanulmányozza sat.

vács Gyula, muzeumi örrel egyesülten, a füvészet más mezején látjuk őt.

És az eredmény: hogy latin Floránk nyomtatásának folytatását még mind nem látjuk; magyar Florára pedig még kilátásunk sincs. *)

Hidak a Dunán

Kis vizen hidat építeni nem nehéz. Erre csak hajóhid-készlet kívánatik, mit többnyire csaknem minden hadtest után elkészítve szekereken szoktak vinni. Egy hidász elfoglal az átlólóól őt vagy hat lépésnyi tért, s így husz hidász kevés időre, talán egy óra alatt száz lépés szélességű folyón keresztül hidat rak; mert egy keskeny folyóni hidverésnél a hidász csak két percz kívánatik arra, hogy munkáját az elfoglalt téren bevégezze. Egészen másként van a dolog a nagyobb folyókoni hidmunkálatoknál, főként a Dunán, hol a roppant víztömeg s a folyó sebes rohama a vízmeder egész szélességén a hidmunkálatot nagyon gátolja. Az Odera torkalatjánál egy másodperc alatt egy lábat, az Elbe harmadfél, s a Visztula három lábat halad; ellenben a Duna ugyanazon idő alatt őt, helyen helyen pedig kilencz láb téren rohan át. E sebesség ott, hol a folyó völgyek közé szorul, s így a legmélyebb, ennél még sokkal nagyobb. Ott a hol szigetek vannak, e vizszorulat nem egyenlő a jobb és baloldalon, így a víz minden szigetnek egyik oldalát jobban ostromolja, s ez az oldal rendszerint az, hová a víz nagyobb tömegben omlik. Tehát minden folyóvízben létező szigetre két oldalnál két különböző szerkezetű hidat csinálhatni, egyiket t. i. a folyó sebesebb, hatalmasabb és szélesebb ágán, a másikat a sziget tulsó oldala melletti ágán, mely rendszerint csendesebb, keskenyebb, s nem oly gyors. Hogy az átélési pontot jobb móddal, nagyobb haszonnal lehessen kitalálni, mindenesetre szükséges előre szemügyre venni, ha vajjon, a hol hidat akarnak verni, a keskenyebb s lassabb mellékága-e a folyónak, vagy pedig a nagyobb erejű szélesebb főág.

Mikor a folyó főága az ellenség felé esik, akkor minden körülmény ellenünk van. A Dunán az orosz partokat illetőleg épen ez az eset fordul elő, mert a Duna mellékágyai többnyire mind a baloldalon vannak; s így az oroszok minden ily átszálló helyeken kényszerültek a folyó főágán az ellenség szemé előtt hidkiszéleteiket felállítani, mit a törökök kedvező helyzetekben tetszésük szerint gátolhattak, vagy szétrombolhattak. A törököknek le kelle attól fogva mondani, hogy a folyó főágán hidat építsenek; ez, mit kevesek tudnak, sem Turtukainál (Oltenitza), sem Viddinnél (Kalafát) nem történt, s nekik kevés munkába került az ott lévő szigetek s hal part közti közlekedést felállítani, mivel ott csak a mellékágakon kellett hidat verni.

A Dunaszigetek azon közben veszélyesek, s ez a baj az állandó hadihidak fekvésénél, mert ott a partok mindkét oldalán alant fekvők, s az áradásoknak kitétvék. Ha a folyó megárad, mi rendszerint tavasszal történik, a szigeteket elborítja, s azokon a helyeken nagyon kiszélesedik. Itt más segédeszköz nincs, mint a szigeteket, mit hidfőül kiválasztanak, mesterségesen elgátolni. Az egyetlen közlekedési gátvonal a szigeten megen keresztül, s tapasztalat szerint a szétrombolásnak sokkal jobban ki van téve, és csupán alapul szolgálhat, ellenben egy szilárd alapra fektetett meghosszabbított hidat képez. E nézet igazságát igazolják a csatákról érkezett újabb tudósítások, mert a Dunaszigetek vízártóli elborítása a Szilisztria bezárását s ostromlását sok ideig gátolta.

*) L. ide Brassai Értekezését Magyarország és Erdély képében. Vahot és Kubinyi. Pest 1853. l.

Rabszolga-vásár.

Elindulék — mond Warburton Eliot a „Félhold és kereszt” című érdekes munkájában — a rabszolga-vásárra, mely a városon kívül egy udvaron lévő pusztá Moshében tartatott. Egy nyájas tekintetű nubiai férfi fogada el, kinek sötét homlokát nagy feje turbán, s derekát feje s barna burnus vagy köpeny övezte. Beléptemkor felállott, pipáját letéve, s eladó portékái megnézésére hallgatva körülvezetett. A belső udvarban mintegy harmincz hajadont láték csoportokban körülülve vagy fekvő; a kapu nyitva volt, de mint látszik megszokásról egyik sem gondolkozék; a szegény teremtenyek hová is mehettek volna? A világ s törvények nem pártolák őket. Némelyek két kő közt köleskását öröklötték liszté, mások kenyérlisztet dagasztottak, meg mások a verőfényen fecsegtek vagy az árnyékban aludtak. Egy vagy kettő meglehetősen komoly és szomorú volt; azonban bánatos arcaikat beléptemkor azon remény látszék földeríteni, hogy veőre találnak. Arczok többnyire kifejezestelen s jelentéktelen volt; inkább ostoba kifejezésű mint örömtelen; némelyikén állati ostobaság látszott. Néhány köztök mégis a legszebb ebena-alakak bírt, mert ha bronz-szobrok legyenek, mikhez leginkább hasonlítottak, sokkal bámulatra méltóbbak lettek volna. mint így, hogy halhatatlan lények valának. Tulajdonosuk úgy ajánlá őket, mint a lökereskedő harmait, fogait megmutatta, öltönyeit lehuzta s megjárta; a legszebb s legjobb rabnőért 25—30 font sterlinget kért. Az afrikai rabszolgák közt az abissíniaiak legszelidebbek, tanulékonyabbak, s így legbecsebbek; legszámosabbak s edzettebbek a Gallia tartománybeliek. Az abissíniaiak feje szép alkotású, szemök szép, színök barna, kellemes; hajok fénylő, sima, hosszú, fekete. A galliak homloka keskeny, hajok kondor, ábrázatjuk korom-szín, ajkuk vastag, állaik kinyuló.

A vivómester.

Épen harmincz éve, mikor Sz. Pétervárra érkeztem, szándékoztam ott mint vivómester megtelepedni. Ajánlóleveleim voltak hazám legkitünőbb férfaitól, mik engem a gróf W. Elek barátságába juttatának, a ki ajánló, érdekes modorával tüstént nagyon elkötelezett. E derek férfi nekem néhány tanítványt szerzett, s felszólított, hogy valamely ezredbeni vivómesteri állomásért folyamodjam a csárhoz, mire nézt ajánlólevelet is adott a Constantin nagyherczeg segédtszójához, ki akkor Petersburg mellett a strelnai várban tartózkodék.

Más nap reggel kecsit bérték ki, s bizonyítványaimmal ellátva Strelna felé indultam. Megérkeztem, Sz. György zárdájához, mely Muszkaországban a Newski Sz. Andrásnál inkább tiszteltetik. Néhány percz múlva a zárdába bementem, s a csár fitestvére eleibe bocsáttattam. Háttal egy nagy tűz felé fordulva állott, s mikor beléptem, arczát felém fordítá, minél visszatámasztottabb életemben nem láttam. Lovaglóveszűzővel csizmáját veregette, s még nyers sárfoltos pantallójáról látszék, hogy lovaglásból vagy szemlérlől most érkezett haza. Mellette egy asztalnál ül Rodva tábornok pennával kezében s irni látszék, mit a herczeg mondott.

Alig tettem be az ajtót, mikor a herczeg éles szemét rám meresztvén, nyers hangon kérdé:

- Hová való ön?
- Angliai, császári fenség.
- Milyen idős?
- Huszanhat éves.
- Neve?
- G
- Ön ezredí vivómester akar lenni?
- Császári fenség, ez legfőbb ohaj-tásom.
- Első rangú vivó?

— Sz. Pétervárra jövelem óta többször nyilvánosan vívtam, s ohajtanám, hogy császári fenségéd jártasságomról azok szava után győződjék meg, kik szemtanúi voltak.

— Önről már hallottam, de ön csak másodrangú vívókkal küzdött.

— Császári fenség, e körülmény birt engem arra, hogy őket lehetőleg kiméljem.

— Kimélje? — viszonzá a herceg vilámló szemekkel, mi közben száját gunyos megvetéssel voná félre — de mi történhetett volna akkor, ha ön kevesebb kedvezést, számbavételel mutat?

— Tízszor döftem volna meg vívófeleimet, míg ők engem csak kétszer is találhattak volna.

— Hah! s ön ezt velem is tehetné?

— Az csak attól függ, miként kívánja fenségéd, hogy tekintsem. Ha úgy mint herceget, bizonyos, hogy engem tízszor találna, míg én fenségédet csak kétszer. Ha pedig csak úgy kíván tekintelni mint más közönséges vívó, akkor fenségéd tiz döfést fog kapni, én meg csak kettőt.

— Lubenski! — kiálta a herceg kezeit dörzsölve — Lubenski, adjon vívtöröket; mirdjárt meglátjuk kérédőt ur.

— Lehetséges-e, hogy fenségéd magát annyira lealázza?

— Fenségem parancsolja önnek, tízszor találni engem, ha lehet. Vagy talán csupa udvariasságból vissza akar már vonulni? Fogja itt a vívtör s alárcz. Vigyázzon!

— Tehát fenségéd valójában parancsolja? — Igen, igen.

— Készen állok.

— Tehát tízszor — ismétlé a herceg, mi közben előáll — tízszor, jegyezze meg jól, kevesebb annyi mint semmi. Hahaha!

E kihívást nem tekintve, csak védelmemre szorítokozám, s megelégedtem, döféseit elhárintani, a nélkül, hogy egyet is viszonzoztam.

— No hát! — mondá haragosan — mit mivel? tán engem akar a legjobb vívónak kiüntetni, miért nem döf?

— Fenség, a tisztelet!

— Pokolba a tisztelettel! döfjen ön! döfjen ön! — Alarczán keresztül látám vérbeborult arcját és szeméit; használnám az adott engedelmet s egymásután háromszor döftem meg.

— Derék! — kiálta — most már rajtam a sor. Hah! talált, talált!

Valójában talált is. Én azután hevenyében négyyszer döftem meg, miután ő is még egyszer talált.

— Hurrah! — kiálta diadallal — Rodva, látta? két döfés hét ellen!

— Kettő tiz ellen, fenség! — viszonzám, miközben őt keményen megtámadám — nyolcz... kilencz... tiz! Most tisztában vagyunk.

— Jó, jó! mondá a nagyherceg, helyeslő hangon, — igen jó! de ez még ki nem elégít. A hosszu tör nem elég, lovasság ellen semmit sem ér, az ellen kard kell. Tudná ön magát gyalog egy lovas ulánus ellen védeni, a zsidá-szúrást elhárintani? Mi?

— Ugy hiszem, fenség, tudnám.

— Csak hiszi! bizonyosan nem tudja? — Bocsánat fenség, azon legkevésbé sem kételkedem.

— Lubenski! — kiálta megint a nagyherceg.

A tiszt megjelent.

— Szaporán zsidát és lovat elő!

— De fenség, — elkezdém, azonban a herceg hirtelen félbeszakasztá.

— Aha! ön valójában fél?

— Nem! — szólék — de fenségédet mint ellenfeletem kedvetlenül győzném meg, s épen úgy nem szeretnék fenségéd által meggyőzetni.

— Ostobaság és hízélgés! Az első kísérlet jól sikerült, rajta a másodikhoz.

E pillanatban jelenék meg a tiszt a palota ablakánál, zsidával kezében, s egy diszlovat vezetvén.

— No tehát! — monda Konstantin, a szobából kisietve, s nekem intve, hogy őt kövessem — Lubenski adjon neki egy jó kardot. No angol ur szedje rendbe magát s vigyázzon, különben felnyársalom mint a békát.

E szókkal a herceg nyeregbe ugrott, nagy ügyességgel tevén a legnehezebb fordulatokat, s forgatá a zsidát köröskörül.

— Készen van ön? — kérdé felém lovalgása közben.

— Készen, fenség! — felelék. Ő megsarkantyuzá lovat, s a sétatér másik végére nyargalt.

— És ez mind csak tréfa? — kérdém Rodva tábornokot, ki mellettem állt.

— Épen nem, — felele — vagy leszurja önt, vagy ön elnyeri a kért állomást. Védje magát, mintha csatamezőn állna.

A dolog komolyabb fordulatot vett mint váram. Ha hittem volna, hogy szabad lesz csapat csapással viszonzoznom, engedtem volna egészen annyira menni, de mivel a tisztelet tartóztatott éles kardomat csak visszatartóztatól is használni egy hercegi vívótárs hegyes zsidája ellen, kit semmi tekintély sem kötött, láthatólag veszítettem. Azonban viszsza lépni késő volt.

Hidegvérrel megkeményítém magamat, s váram a herceget, ki a sétatér végére érve, lovat akkor fordítá vissza. A ló sebes vágatva jött vissza, s Konstantin zsidáját kezében tartva oly szorosán lapult a repülő mén nyakára, hogy az által egészen fedeztetett.

Midőn hozzám ért, egy döfést intézett mellemre, de én elháritám, félre ugrottam, s a ló és lovas szakadatlan körben vágatának körülöttem, a nélkül, hogy bánatának.

— Igen jól, igen jól! — kiálta a herceg — no még egyszer!

A nélkül, hogy legkisebb időt is engedtem volna feleletre, visszalovagolt, s miután viszont kérdé, készen vagyok-e, dühvel újítá támadását. Ugy állék most is, mint első rárohánásakor, szemem merőn rászögezve, úgy hogy legkisebb mozcánásit is észrevettem. A valóságos pillanatban döfésőt újra elháritám, azután jobbra félreugorván, második rohamát is oly sikerrelenél tevém mint az elsőt.

Konstantin ekkor rendes felkiáltást tön, tüstént visszaugratott s elhatározottnak látszék a harcjátékol, mi őt hová tovább mind jobban, jobban ingerlé, győzelmesen végezni; én pedig mikor harmadszor is felém vágatni láttam, feltevéem magamban, hogy ez legyen az utolsó roham, s azzal végezzem be.

Mint vihar, mint fergeleg, dühösen rohogott felém, de ekkor a helyett, hogy pusztá elháritással megelégedjem, egy hatalmas csapással kettévágám zsidája nyelét, s Konstantin fegyvertelen marada. Akkor villámgyorsan ragadám meg a ló zabláját, egy hatalmas rándítással visszanyomtam, s ugyanakkor kardom hegyét a rajta ülő lovag mellének szegézém.

Rodva tábornok ijedten kiálta fel, mivel úgy hívé, hogy a herceget átakarom szurni. Konstantin maga is megrettentnek látszék, mert pillanatra elsápadt; ekkor egyet hátráléptem, a herceg előtt meghajlék s mondám:

— Császári fenség, már látá, ha alkalmas vagyok-e a vivásban orosz ezredeket tanítani.

— Lelkemre igen, ügyesebb vívót soha sem láttam, s ön, ha csak, tehetem ezredet nyerend.

Konstantin szavának állott, ajánlott a császárnak s én ezredet nyertem. Sz. Gy.

H I R F Ū Z É R.

Kolozsvár august. 4-én.

* E hó 1-én hangversenyünk volt a városi táncsteremben. Szellemi élvékben szegény napjainkban valódi istenáláda. Brenner Regina k. a. és Erneszt Lajos ur átutaztukban rendezék e hangversenyt, mely a hallgatókat vázrakozáson feljül lepte meg. Részt veit még abban b. Jósika Kálmán ur is, és saját szer-

zeményei ügyes előadásával sokban szaporítá az est élveit. Közönség — pirulva kell megvallanunk — oly kevés számmal, mint a minő tömegben csődült ez esten a Slezák lovai bámulására, — azonban a holnap adandó hangversenyen jóvá lehet tenni ez elmulasztást, annyival inkább, mert a circus fülhasító zenéje már nem hívogatja híveit.

**Slezák lovar-társasága bevégzé előadásait, s mint halljuk egy más társaság szándékozik meglepni. Hogy elszegényedett városunk pénzügyeiről ily jó véleményekkel vannak a komédiások, annak csak örvendhetnénk, ha mások is olyanban lennének. Hogy Slezáknak jól ment, hogy 28 előadása alatt mintegy 5-6 ezer pengőt bézsebelt: sok mindent juttat ugyan eszünkbe; de nagy részéről nem tehetünk. De hogy ennyi jövedelmes játék mellett Slezák társaságának eszébe nem jutott közczélra bár egyet játszani, az elég baj. Pedig mindennap a szepítés alatt álló temető mellől, épüldfélben lévő nagytorony, Károlina s egyéb kórházak, dolgozóház sat. sat. mellett haladott el a szük pénztáru sétatérre: melyek egyen egyen sem nehezteltek volna, ha rajtuk emlékezik. Igen czélarányos volna azért, hogy ne lépjen fel városunkban egy eféle társaság is, ha egyébre nem, legalább a szegény ápoló intézetre előadást nem ígér. Ha a gazdagok mulatnak, a szegények legalább — egyenek.

* Mult hó 20-ka óta Kolozsvár és Csernovitz, valamint Szeben és Csernovitz közt Beszterczén át naponként jár a levélposta, — a málhakocsi pedig Szebenből hetenként kétszer indul Beszterczére Segesváron és M. Vászárhelyen keresztül. Ez intézkedés a jelen viszonyok megszüntéig fog tartani.

* Ő cs. fensége Albert főherceg m. hó 28-kán a legjobb egészségben Brassóba megérkezett, s kereskedő Schneider Frigyes házában von szállást. A fellegvárból üdvözlések történtek s a császári lohogó felhuzott. A községi előjárók, papság sat. tisztelettel ő fenségénél, a ki ismert szivességével fogadta e tiszteletét.

* A Sieb. B. szerint augusztus 1-ig az új kölcsönre Erdély öt vidékében következő összegek voltak aláírva: a szebeni vidékben: 958,820, a kolozsváriiban: 218,020, a szászvárosiban: 134,220, a beszterczében: 54,310, a m. vásárhelyiben: 97,070; összesen: 1,462,440.

* A marhadög újbóli kiütése következtében az oláh határszél Erdély felől újabb rendelőtig merőben el van zárva.

* A m. keresk. ministerium elhatározta az ojtózi szoroson keresztül vívó út szabályozását mulhatlanul munkába vétetni.

— Az államkölcsőre a bécsi pénztárnál jul. 20-kán, tehát mindjárt az első napon 11 és fél milliót irtak alá. Jul. 28-káig a börzén már 120 millió volt aláírva.

— Az aradi magyar színigazgatóság is részvényeket bocsátott ki, hogy pénzzavarán segítsen, mely a színházi épület újja alakításából eredt. 60 darab 25 pifos részvényt bocsátott ki, a melyek közül havonként négyet huznak ki s visszaváltaniak.

— Temesvárról írják, hogy az aradi országot mellékét már elkezdték fákkal beültetni, még pedig a hamar tenyésző eperfákkal, melyek a selyemtenyésztésre is befolyással lehetnek.

— Vahot Imre 1855-re nagy képes nap-tárt ad ki, melynek képei leginkább a keleti csatatérre vonatkoznak. Ára postán küldve 1 frt 20 kr. előfizetés útján.

— Meszlényiné asszony Párisban meghalt.

— Az új tanulmányterv már Ő Felsőge elő van terjesztve szentesítés végett. E törv csak 1856-ban lép hatályba, 1855-re az eddigi lesz érvényes.

— A Mátray Gábortól zongorára és énekhez alkalmazott „Magyar népdalok“ második kötete e hó közepén jelen meg.

— A Dunagőzhajózás ez évhen várattal jövedelmet mutat fel, dacára a háborus viszonyoknak, a melyek a forgalmat nagyban akadályozták. Ez év első felében a bevétel 2,857,860 ft volt, s így 816,143 frittal több, mint tavaly az első félében.

— Rossini, a nagy dalnyszerző annyira beteg, hogy életéhez kevés a remény.

— Bécs iparosai már is készületeket tesznek, hogy a jövő évi párisi ipartárlaton kivívott hírhűzés méltón lépjenek fel. Mi alkalmasint elmaradunk onnan is.

— A budapesti keresk. és iparkamara titkárát Rósa urat a müncheni ipartárlatra küldé, hogy ott a hazai ipar emelésére tapasztalatokat gyűjtjön.

TÁRCZA.

Vegyesek.

* Különös útlevel. Nagy Péter csár idejében szokásban volt, hogy a meghalt orosz ujjai közé következő tartalmú üllevelet tettek mielőtt eltemették volna: „Mi N. N. jelen irásunkkal bizonyítjuk, hogy ez irat tulajdonosa mint jó görögkatholikus élt közünk, s ha vétkezett is, megismerte, feloldozást nyert s bünei bocsánatjárt az urvacsorát magához vevé; hogy Istent és szenteit tisztelte, imá-

ságait el nem hanyagolta, a szentegyházról kiszabott napokat megbőjtölte, s irányomban, gyontató atyja iránt mindig úgy viselte magát, hogy nincs okom panasza ellene vagy bünei megbocsátása megtagadására. Ezek tanúsítására adom ezen bizonyítványomat, hogy szent Péter ennek láttára ne tagadja meg tőle az örök üdvösség ajtaja megnyitását.”

sz. Ritka erejű emberek. A régi kor történeteiből ismeretes Krotanai Miló a híres görög athleta, ki az olimpiai játékon egy áldozatra szánt ökröt ölébe felvett, azzal egy mértőlföldnyi tért befutott, azután öklével agyonütötte, s ott helyben egymaga meg is ette. Voltak az újabb időkben is óriás erejű emberek. Ezek közé tartozik egy württembergi földműves is, kinek neve nincs följegyezve, ki egykor egy mocsarba rekedt, lovát ölébe fölvetve s szárazra vitte. Ugyan ott él egy postalegény, ki egy 3000 fontos új postaszekeret, melyen még 3000 font tere volt, fölemelt.

sz. Mire lehet még használni a telegrafot. Az angol lapok kevéssel ezéltől következő különös adomát közlék, Bosztonban, Északamerikában egy gazdag kalmár biztosra annak leányával szerelmi viszonyban állott. A kalmárnak tudtára eszén, elhatározta magában a két fiatal egymástól elszakítani, mert leánya kezét más gazdag kérőnek szánta volt. Biztosra, bizonyos ügyei igazítása miatt éppen akkor Newyorkban volt; az öreg használna ez alkalmat, s parancsolta levélben biztosának, a helyett, hogy Bosztonba visszatérne, egyenesen Angliába ha-

józni. Azonközben, míg biztosát e parancs Newyorkban tartóztatá, megkísérelt leányát az indítványozott házasságra bírni. A hajadonnak ehhez kevés kedve volt; táviratilag tudósítá szeretőjét, s kérte egy lelkeséssel a newyorki távirtdában megjelenni, s aztán szeretőjével távirtdailag formászerint házasságra lépett. Férje azután Angliába ment; s a fiatal nő, midőn őt atyja később a gyűlöletes házasságra kényszeríté, férjhezmenetelét kijelentette. Nem tudjuk, ha e házasság törvényesnek ítéltetett-e?

sz. Az óriási püncs. Boscawen angol admirál egykor püncsüncélyt adott. Erre egynagy márvány-poharat használtak, melybe 600 üveg rumot, ugyanannyi cognakot, s még egyszer annyi malagabort és négy tonna meleg vizet töltek; továbbá 200 porrátorrt szerecsendiót, 600 font cukrot tettek belé, s végre 2000 czitrom kifacsart levét töltek közibe. E püncstengerben csinos kis csónakon egy Hebének öltöztetett leányka evezgetett ide s tova, s merítgetett abból a vendégek számára. Szerencse, hogy ki nem bukkott, s a püncs-tengerbe nem fult.

sz. Egy árva szeretőt kérdezőnek egykor: „Minő szerencsétlenség miatt veszté el imádott leányát? — A sebhét szívi szerelmes így felelt: „Addig hizelegtem neki, míg annyira elkevélyedett, hogy büszkeségében megszunt velem is tovább beszélni.”

Aglo. Bécs jul. 31-kén: arany 29; ezüst 23 1/2.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(435) (1-3)

Árcsökkenési hirdetés.

A kolozsvári cs. k. pénzügyigazgatóság szükségel a közelgő télre 70 bécsi öl, 30 hüvelyű hosszú száraz tűzi búkkát, ennek megszerzése irányában fog az ottani irodában f. év augusztus 26-kán 9 és 12 óra között egy arcsökkenési licitatio tartani; a vállalkozó köteles leszen, az említett 70 ölből f. év october 15-keig legalább is 20 ölet behordatni, a hátramaradt mennyiséget pedig legfeljebb e f. év november utoljájáig helyreállítani.

A kiküldendő ára egy olyan 30 hüvelyű hosszúságú, bécsi öle rakott búkkának, a behozattal együtt 7 firta conv. pénzben határozatlik, és minden licitátornak kell, a kiküldött árhoz képest 10 % bnatpénzzel, mely öszvesen tézen 49 firtot conv. pénzben, magát ellátnia, a mely öszveget ugyan csak is a vállalkozó mint biztosítékot (cautio) köteles bennhagyni.

Ellenben szabadságában áll mindenkinek az arcsökkenés bevégezte előtt, irásban is 15 kros bélyegpapírra, egy zárt ajánlatot (Offerre), abba egyszersmind a kinevezett bnatpénzt is zárva, tenni.

Az ilyen zárt ajánlat (Offer) különben az ajánlótól személyesen kell hogy irva legyen; ha pedig az, ehhez értő nem volna, akkor kettős bizonyosságok jelenlétében kell, hogy szokott keze jegyét, a más által aláírt tulajdon neve elébe tegye; továbbá meg magában kell hogy foglalja az ily zárt ajánlat azon nyilatkozatot is, miszerint a nyilatkozó minden arcsökkenési pontoknak magát aláveti, e mellett az ajánlat-árnak, nem csak a közönséges arabiai számokkal, hanem egy bizonyosan határozatmennyiségben betűkkel is kiírva kellitk lenni.

Különben bővebb tudomást lehet naponta a fenn említett igazgatósági irodában a szokott foglalkozási órákban nyerni.

A cs. kir. kerületi pénzügyi igazgatóságtól. Kolozsvárt aug. 1-n 1854.

(430) (3-3)

1857. 1854.

M. D. C.

Hirdetmény.

A kolozsvári országos Károlina-kórház belegei élelmezésére, a fejtürruhák és ágynemők mosására 1854 novemb. 1-től 1855 october utolsó napjáig, ezen kívül 100 bécsi öl kemény tűzifa, 4-5 mázsa fagygyugyertya s ugyan-

annyi mázsa lámpalaj, 16 darab surlókefe, s 16 drb keféseprű szállítására f. évi augusztus 21-kén, s ha szükséges a következő napokon, a délelőtti hivatalos órákban arcsökkenés fog tartani.

Az étrendben meghatározott s adagként szállítandó ételek, továbbá a mosás, valamint a fennebb elősorolt szükségletek kiküldési árai az ezen évre megállapított árak lesznek.

A hozzászólni akarók 10% bnatpénzzel ellátva jelenjenek meg a nevezett napon a kórház irodájában, a hol a szükséges árlejtési föltételekről értesítetni fognak. A bnatpénz letételelöl csak azok mentelhetnek föl, a kik az árlejtési bizotmány előtt hatósági bizonyítvánnyal képesek bemutatni, hogy a vállalkozásra teljesen képesek.

A cs. k. k. vid. parancsnokságtól. Kolozsvárt jul. 19-én 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(433) (2-3)

Pályázat-hirdetés.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamaránál megüritt titkári állomás ideiglenes betöltésére, melylyel 1000 pfrtg terjedhető évi fizetés jár, ezenel pályázat nyilik. Az ezen állomásra pályázni szándékozók folyamodványaikat f. év september 30-kaig a helybeli kereskedelmi és iparkamarához be kell hogy adják. Ezen folyamodványokban ki kell mutatni:

1) Hogy az illető pályázó az azon állomásra megkívántó elméleti és gyakorlati iparműtani és kereskedelmi ismereteket megszerezte és bírja.

2) Jártasságát az országban divatozó nyelvekben. Különösen magyar és német nyelvbeni fogalmazásban egyenlő készséget és könnyűséget.

3) Hogy magaviselete iránt sem erkölcsi, sem politikai kifogás soha nem volt. Ez utolsó kimutatásból életének semmi időszakát elhagynia nem szabad.

Azonkívül mind azt, mi valamely tekintetben mellette és előnyére szolgál. Kolozsvárt jul. 24-én 1854.

A keresk. és iparkamarától.

(434) (2-3)

B. Jósintzi Miklós ur oláh-szilvási jószágá Gyerő-Vásárhelyt eladó.

Bővebb utasítást ad Tamási ügyvéd ur.

(432) (2-3)

Kraváni Victor,

erdélyi ügyvédnek nevezetvén, irodáját julius hó 17-kén 1854. megnyitotta Sepsz Sz.-Györgyön.

(436)

Csász. kir. legfelsőbb szabadalommal és a magas porosz kir. orvosügyi ministerium jóváhagyásával.

BORCHARDT

orvostudornak

GYÓGY-FÜSZERES

NÖVÉNY-SZAPPANJA

számos növényi, névszerint fűszeres és áther-olajos anyagokon kívül tartalmaz még ásványos alkatrészeket is, melyek ezen szappan halálját **sajátságossá és jellemzővé** teszik. Az nem csak hogy a bőrt puhán és hajlékonyan tartja, s ez által annak kigőzölgesét szabaddá teszi, hanem vegy-alkatrészei által felszívólag és változtatólag is hat a bőrre, az alhártyázatra és mirigyes létszerekre, s azokat újított tevékenységre ingerli. **Dr. BORCHARDT növény-szappanja** ennél fogva épen oly jeles szépítő, mint alkalmas szer az annyira terhes szeplo, porsdedékek, fakadékok és más bőrtisztálatalságoknak gyengéd módon és rövid idő alatti el-távolítására.

A **Dr. BORCHARDT-féle Növény-szappan** zöld betűkkel nyomott fejtér s az itt álló bélyeggel ellátott eredeti pakétáskában árulatik s **Kolozsvárt** csupán csak **WOLFF testvérek** gyógyszerárában található.

Szebenben: Zöhner Ferencz néli, Brassóban: Stenner, Hoffmann és Konopasek néli, M. Vásárhelyt: Fogarassy Demeter néli és Segesvárt: Misselbacher J. B-nél található.

(429) (3-3) (416) (6-6)

3408. Eladó erdő.

Volt Küküllőmegyében Szász-Örményesen mint egy 280 holdnyi szép és jó ERDŐ szabad kézből eladó. Értelmezhetni iránta Erzsébethvárossában ügyvéd t. Zakariás János urral, és Kolozsvárt Wég Mihályval a nagy páczen 166 szám alatti háznál.

(425) (3-3)

A kolozsvári ev. ref. eklezia és kolégium 274 számú nagypiaczori közös láosháza és telke, a folyó hó 31-ik napján reggeli 9 órákor köz-árverés útján, a f. é. Szt Mihály napon kezdve egy és félóra, akár általános, akár pedig részletesen haszon-berbe fog adni. — A kibérelmi számdékok a feltételeket addig is meg-láthatják az egyházmegyei pénztárnok t. Hints Samuel ur tanácsházi hivatali szobájában.

3409. Szabad királyi Kolozsvár város tanácsától julius 12-kén 1854.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűvel.